

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Grondslagen van de duitse overheidshervormingen

Overduin, I.

Citation

Overduin, I. (2000). Grondslagen van de duitse overheidshervormingen. *Bestuurskundige Berichten*, 15(1), 24-25.
Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234291>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234291>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Grondslagen van de Duitse overheids-hervormingen

Iris Overduin

Van vele kanten wordt de Duitse overheid min of meer gedwongen om nu eindelijk iets te doen aan haar imago, maar ook zeker aan de efficiëntie en effectiviteit van het overheidshandelen. Zowel vanuit eigen gelederen, als wel van buiten, wordt de roep naar modernisering steeds luider. Hoe deze hervormingsdruk kon ontstaan, laat zich door meerdere feiten verklaren.

Late hervormingsaanzet binnen de Duitse overheid

Het late inzicht in de noodzakelijkheid van een heroriëntering van het overheidssysteem – zeker in vergelijking met het buitenland – kan door het relatief goede aanzien dat de Duitse overheid tot de jaren 90 had, worden verklaard. Het feit dat de Duitse overheid, in vergelijking met bijvoorbeeld Groot-Brittannië, geen hoog aantal personeelsleden vertoonde (en nog steeds niet vertoont), werd als aanwijzing gezien voor een economische gunstige en daarmee een efficiënt bestuur. Dit leidde er toe dat in Duitsland nauwelijks of niet werd nagedacht over het hervormen van de overheid. Tegen deze achtergrond heeft de Duitse overheid zich, ten tijde van de opkomst van nieuwe overheidsstructuren in heel de westerse wereld, verslapen. Onder druk van buitenlandse successen, als gevolg van de overheids-herstructureringen, is men in een stroomversnelling geraakt, die een modernisering in Duitsland dwingend maakt.

Financiële nood van overheids-lichamen

De structurele financiële crisis, waarin de Duitse overheidslichamen zich bevinden, maakt een heroverweging van de budgetmaximaliseringspolitiek (die in tijden van groei uitgeoefend wordt) nodig. De permanente groei van uitgaven en de kosten die met de hereniging gepaard gingen, leidden tot een financiële crisis die een omslag in het denken noodzakelijk maakte. Ook het tot dan toe gevoerde beleid om de fi-

nanciële nood de kop in te drukken, zmet als voorbeeld personeelsinkrimping, kon de misère niet beëindigen en stootte ook op bepaalde beperkingen, nog afgezien van de weerstand bij de implementatie ervan. Tegen deze achtergrond wordt duidelijk dat de hervorming van de Duitse publieke sector een soort van bestaansstrategie geworden is. Een redmiddel.

Voorwaarden aan staatshandelen

De eisen en verwachtingen, die aan de overheid gesteld worden, hebben zich in de laatste jaren inflatoir ontwikkeld. Zowel van de kant van de burger, als wel van de economie, worden er eisen gesteld aan de competentie van de staat om problemen op te lossen, waaraan alleen door het gebruik van een groeiende takeninhoud, zowel kwantitatieve als wel kwalitatieve, door de overheid voldaan kan worden. Verder is ook de omgeving van de overheid enigszins veranderd, zoals bijvoorbeeld door de toenemende internationalisering van betrekkingen, door de hereniging en de duidelijke verandering van de maatschappijstructuur. Samengevat kan gezegd worden dat de publieke sector, in de aanblik van afnemende prestatiecapaciteiten en groeiende presatie-

verwachtingen, in de problemen en in gevaar van een uitbreidend capaciteitsgat geraakt is.

Falen van tot nu toe ontworpen oplossingsstrategieën

De strategieën die in het verleden vaak werden gebruikt voor het oplossen van de optredende problemen, laten steeds meer duidelijke zwakheden zien. Aan de ene kant de kritiek op de taken die politiek steeds minder doorvoerbaar zijn, en aan de andere kant de euforie steeds meer tekortkomingen op het gebied van politieke stuurbaarheid, vertoont. Het laat zich steeds vaker zien dat deze deelstrategieën maar zeer begrensd kunnen bijdragen aan de oplossing van de problemen waarmee de overheid gecon-

fronteerd wordt.

Inefficiënt overheidshandelen

Het inefficiënte handelen van de Duitse overheidssector heeft als gevolg dat de kritiek op de overheid steeds luider wordt en dwingt daarmee een verandering in het overheidsdenken. Door middel van een hervorming van de publieke sector verwacht men een efficiëntiestijging en daarmee een kwanti- en kwalitatief verbeterd overheidshandelen. Budäus (1994) ziet de tekortkoming aan efficiëntie als gevolg van twee lacunes. Eén oorzaak noemt hij de 'externe resource-lacune', die hij, door de veranderde voorwaarden in de omgeving van het bestuurlijke handelen, als gegeven ziet. De tweede zwakte ziet hij in de 'interne management-lacune', die kan ontstaan door de verandering van bepaalde structuren, instrumenten, soorten handelen en personeel. Het nieuwe aanzicht van de overheid zou dus naar deze mening, een leiding-, sturings- en organisatie-deficit moeten verhelpen.

Conclusie

Samengevat kan men dus stellen dat de Duitse publieke sector, onder druk van buitenlandse successen, de lege schatkist, de veranderde voorwaarden aan overheidshandelen, het falen van de tot dan toe genomen oplossingsstrategieën en de vraag naar meer efficiëntie, wordt gedwongen tot een overheids-hervorming. De eisen, die men tegen deze achtergrond aan de modernisering van de Duitse publieke sector stelt, definieert Klages als: '...gesamt – Zielbild einer immer sparsamer werdenden, gleichzeitig aber in wachsendem Maße leistungs – und qualitätsbewußten, bürgerorientierten Dienstleistungsverwaltung, welche in der Konfrontation mit einer unruhigen Umwelt, die Eigenschaften einer lern – und umstellungsfähigen Organisation entwickelt.' (1997, p. 4)

L U S T R U M L O G O

Waarde B.I.L.-leden,

Het is jullie misschien al opgevallen dat op brieven niet meer het oude vertrouwde B.I.L.-logo staat. Er is een nieuw logo ontworpen, omdat de B.I.L. in het jaar 2000 vijftien jaar bestaat. Gedurende het gehele jaar zult u dit Lustrumlogo terugvinden, we doen dus een

jaar afstand van het 'oude' logo. Het logo is ontworpen door Pepijn ten Cate, hij heeft kunstacademie Minerva gedaan te Groningen.

Commissaris Lustrum en Almanak,

Lizet Aufderheijde